

TOLLETATEN

Høringsnotat

Krav til opplysninger for elektronisk oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten for fartøy, luftfartøy og tog

Del 3

Oslo, 13. november 2023

Høringsfrist: 22. desember 2023

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Bakgrunn for høringen	3
Melde- og opplysningsplikten	3
Orientering om fastsettelse av opplysningskrav for transport med motorvogn på veg og ferge.....	4
Forslag fra høringsnotat 2	4
Opplysningskrav fartøy	5
Gjeldende rett.....	5
Om EU-forordningen EMSW	6
Tolletatens forslag	7
Opplysningskrav luftfartøy.....	8
Gjeldende rett.....	8
Tolletatens forslag	8
Opplysningskrav tog.....	9
Gjeldende rett.....	9
Tolletatens forslag	9
Administrative og økonomiske konsekvenser	9
Nærmere om endringer i vareførselsforskriften.....	10
Forslag til endring i vareførselsforskriften	11

Innledning

Bakgrunn for høringen

Tolletaten sender med dette på høring forslag til endringer i vareførselsforskriften for å fastsette hvilke opplysninger som kreves for digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten for transport med fartøy, luftfartøy og tog.

Innføringen av Digitoll innebærer store endringer i prosesser knyttet til vareførselslovgivningen. Digitalisering av manuelle prosesser krever omfattende vurderinger av endringer i regelverket. Det har derfor ikke vært mulig å foreslå alle nødvendige endringer i én høring.

Den første høringen om endringer knyttet til Digitoll omhandlet gjennomføringsplan for digitalisering av informasjonsflyten i den grensekryssende vareførselen, herunder forslag til utfasing av direktekjøringsordningen og innføring av digital melde- og opplysningsplikt. Høringen ble sendt ut 20.9.2022 med høringsfrist 1.11.2022. På bakgrunn av høringsinnspill til høring 1 ble det i høring 2 foreslått en revidert plan for utfasing av direktekjøringsordningen. Det ble også foreslått krav til opplysninger for melding om ankomst, krav til elektronisk oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten, krav til opplysninger for prosedyren tollager og oppheving av midlertidig deklarasjonsunntak for prosedyren tollager. Krav til opplysninger for oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten for transport på veg og ferge var en del av høring 2.

Opplysningskravet gjelder ved digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten, som er foreslått som obligatorisk for alle transportmåter fra 1. april 2025. For å gi næringslivet mest mulig tid til å forberede seg på at digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten som hovedregel blir obligatorisk, ønsker Tolletaten å fastsette kravene til opplysninger så raskt som mulig. Opplysningskrav for digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten ble grundig behandlet i høring 2. Denne høringen omhandler kun konkretisering av opplysningskravet for transport med fartøy, luftfartøy og tog. Høringen sendes ut med 6 ukers frist.

Melde- og opplysningsplikten

Melde- og opplysningsplikten er todelt og omfatter en plikt til å melde fra om et transportmiddels ankomst til tollområdet (meldeplikten) og plikt til å gi opplysninger om transportmidlet, besetningen og varer som bringes med som last (opplysningsplikten), jf. vareførselsloven § 2-3. Plikten gjelder etter vareførselsloven § 2-3 for fører av fartøy og luftfartøy, og etter vareførselsforskriften § 2-3-3 også for fører av motorvogn og tog.

Fører av transportmiddel er pliktsubjektet for melde- og opplysningsplikten. Fører er «den som har kommandoen på et transportmiddel», jf. definisjonen i vareførselsloven § 1-3 bokstav d. Fører har rett til å la seg representere av en tollrepresentant ved oppfyllelse av plikten, jf. vareførselsloven § 7-21. Ved slik representasjon handler tollrepresentanten på vegne av føreren i førerens navn.

Det er verken i lov eller forskrift detaljerte krav til hvilke opplysninger fører plikter å gi. Hvilke opplysninger plikten omfatter og nærmere krav til disse, er derfor etablert gjennom praksis. I dag oppfylles melde- og opplysningsplikten på ulike måter for de ulike transportmidlene.

Fordi opplysningskrav for transport på veg og ferge har vært på høring tidligere innledes denne høringen med en orientering om fastsettelse av opplysningskravene på veg og ferge.

Det som er gjenstand for høring er hvilke opplysninger som skal kreves for å oppfylle melde- og opplysningsplikten digitalt for fartøy, luftfartøy og tog. I all hovedsak er opplysningene som foreslås opplysninger som kreves fremlagt etter gjeldende praksis i dag. For fartøy vil det ikke bli endringer i leveringsmåte eller hvilke opplysninger som skal gis. Oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten for fartøy vil fortsatt skje gjennom Kystverkets system SafeSeaNet Norway.

Opplysningskravene foreslås fastsatt som et nytt vedlegg 5 til vareførselsforskriften.

Orientering om fastsettelse av opplysningskrav for transport med motorvogn på veg og ferge

Meldeplikten for fører av motorvogn er regulert i vareførselsforskriften § 2-3-3 første og sjette ledd. Fører plikter å ankomme tollområdet via betjent grensetollsted i åpningstiden. I § 2-3-4 første ledd er det generelt regulert at det ved melding om ankomst med andre transportmidler enn fartøy og luftfartøy skal gis *opplysninger som viser transportmiddelets last, herunder opplysninger om vare som uten lossing skal følge transportmiddelet ut igjen av tollområdet.*

For de som ikke har tatt i bruk den digitale melde- og opplysningsløsningen (også omtalt som MO) oppfylles meldeplikten ved fysisk oppmøte i Tolletatens lokaler. Meldeplikten for motorvogner gjelder kun dersom transportmiddelet bringer med varer som er underlagt fremleggelsesplikt etter vareførselsloven § 2-4. Hvilke varer som er unntatt fremleggelsesplikt er presisert i vareførselsforskriften § 2-4-5. Meldeplikten gjelder også for fører av motorvogn som ankommer tollområdet med ferge.

Forslag fra høringsnotat 2

Det ble i høring 2 foreslått en utvidelse av vareførselsforskriften § 2-3-4 til å også gjelde opplysninger om transportmiddelet, og når det gjelder transport med motorvogn også førers navn og kontaktopplysninger. Kravene vil bli som foreslått i høring 2, men endringene i bestemmelsen er foreløpig ikke fastsatt. Hjemmelen for å kunne kreve opplysninger om fører blir gjeldende for alle transportmåter.

I forrige høring ble det kun foreslått konkrete opplysningskrav for transport med motorvogn på veg og ferge. Øvrige transportmåter ble omtalt på et mer overordnet nivå, men med utgangspunkt i at innholdet i opplysningsplikten bør være mest mulig lik for alle transportmåter, siden formålet med melde- og opplysningsplikten er det samme uavhengig av transportmåte.

Fordi utredningsarbeidet ikke var ferdig for alle transportmåter på tidspunktet for utsending av høringen tok vi forbehold om at det kan være behov for mindre tilpasninger basert på transportmåte.

Opplysningene som ble foreslått for transport med motorvogn var som følger:

Opplysningselement	Transportnivå	Forsendelsesnivå
Aktører		
Førers navn	X	
Førers kontaktinformasjon (telefonnummer)	X	
Transportør ifølge fraktavtalen	X	X
Tollrepresentant	X	X
Transport		
Registreringsnummer	X	
Transportmiddelets nasjonalitet	X	
Transportmiddeltype	X	
Transportmåte	X	
Transportutstyr (containernummer og/eller registreringsnummer tilhenger)		X
Tid og sted		
Forventet ankomsttidspunkt	X	
Forventet ankomsttollsted	X	
Last		
Referanse til fraktbrev		X
Avsender ifølge fraktavtalen		X
Mottaker ifølge fraktavtalen		X
Referanse til deklarasjon/transittering		X
Referanse til eksportdeklarasjon EU/Sverige		X
Grov varebeskrivelse		X
Antall kolli		X
Bruttovekt		X

Opplysningene som ble foreslått i høringen vil bli fastsatt i nytt vedlegg til vareførselsforskriften som gjeldende opplysningskrav for digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten ved transport med motorvogn på veg og ferge.

Opplysningskrav fartøy

Gjeldende rett

Meldeplikten ved ankomst med fartøy er regulert i vareførselsforskriften § 2-3-1. Hovedregelen er at ankomst til tollområdet skal meldes minst 24 timer på forhånd, eller senest når fartøyet forlater forrige havn der reisen varer mindre enn 24 timer, jf. første ledd.

Fartøy som er underlagt meldeplikt er som hovedregel også underlagt opplysningsplikten, som er regulert i § 2-3-2. Opplysningsplikten innebærer at det i ankomstmeldingen skal overføres opplysninger til tollmyndighetene om selve fartøyet, lasten som medbringes, varer medbragt av besetningen og proviant, jf. første ledd.

Melde- og opplysningsplikten på fartøy etter vareførselsloven § 2-3 oppfylles gjennom Kystverkets system for rapportering av havneanløp. SSNN er et nasjonalt Single Window-system, og brukes som rapporteringskanal av alle norske offentlige virksomheter der fartøy pålegges rapporteringsplikter.

Opplysningene kan oppsummeres til å være opplysninger om fartøyet (navn, kallesignal og IMO-nummer), avreise- og ankomsthavn med estimerte tidspunkter for henholdsvis avreise og ankomst, opplysninger om passasjerer og besetning, samt om last og proviant. Det leveres også opplysninger om navn på kaptein.

Opplysninger om last kan enten gis ved å vedlegge lastemanifest eller ved å gi en tekstlig beskrivelse av varene.

Om EU-forordningen EMSW

EU vedtok i 2019 *Forordning 2019/1239 av 20. juni 2019* - European Maritime Single Window environment, heretter EMSWe-forordningen. Forordningen gjelder etablering av en europeisk plattform for rapportering fra skip og oppheving av gjeldende direktiv 2010/65/EU. Formålet med EMSWe-forordningen er å fastsette harmoniserte regler for rapportering av informasjon som er påkrevd i forbindelse med fartøysanløp til og avgang fra havn. EMSWe er det rettslige og tekniske rammeverket for elektronisk overføring av rapporteringspliktig informasjon ved havneanløp i EU. Dette oppnås gjennom et nettverk av National Single Window (NSW) med et europeisk harmonisert grensesnitt, samt bruk av en felles europeisk programpakke for maskin til maskin grensesnitt.

De nye kravene i EMSWe-forordningen medfører at SSNN må videreutvikles av Kystverket slik at løsningen tilfredsstiller de nye kravene, herunder de krav til dataelementer som skal gjelde etter den nye forordningen. Det vil bli en felles tilgangskontroll basert på EORI- nummer (Economic Operators Registration and Identification number), en større grad av gjenbruk av rapportert informasjon og en enhetlig arbeidsflyt. EORI-nummeret er en pliktig identifikator for virksomheter som leverer opplysninger til tollmyndighetene i EUs medlemsland.

Dette vil bidra til administrativ forenkling for fartøy som seiler mellom landene i unionen. Det er således forventet at forordningen vil bidra til å redusere de administrative byrder som påhviler sjøtransporten.

EMSWe-forordningen er innlemmet i EØS-avtalen og får anvendelse fra 15. august 2025. Forordningen ble innlemmet i EØS-avtalen med noen mindre unntak som følge av at Norge ikke er medlem av Tollunionen.

Det er per i dag noe usikkert hvor store konsekvenser forordningen vil få for brukerne når SSNN endres i 2025. Tolletaten vil på et senere tidspunkt vurdere forordningens betydning for melde- og opplysningsplikten for fartøy, herunder også betydningen i forhold til sikkerhetsavtalen.

Tolletatens forslag

I høring 2 skrev vi at: «Tolletatens utgangspunkt er at opplysningskravene som i dag gjelder for fartøy videreføres, men det vil bli gjort vurderinger av Tolletatens behov for opplysninger og nødvendig harmonisering med kravene til opplysninger for de andre transportmåtene».

Det er besluttet at SafeSeaNet Norway (SSNN) skal benyttes for digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten for fartøy også i fremtiden. På nåværende tidspunkt er Tolletatens vurdering at melde- og opplysningsplikten for transport med fartøy er tilstrekkelig regulert i vareførselsforskriften §§ 2-3-1 og 2-3-2. Det foreslås derfor ingen endringer i opplysninger som kreves for transport med fartøy. Kravet til digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten vil ikke innebære endringer i hvordan næringslivet avgir opplysninger.

Følgende skjemaer leveres i SSNN med hjemmel i vareførselsforskriften. Innholdet i skjemaene er fastsatt i henhold til FAL-konvensjonen (Convention on Facilitation of International Maritime Traffic (FAL), 1965):

FAL skjema	Betegnelse	Hjemmel
Forhåndsmelding	RD-0040	§ 2-3-1
Fartøysdeklarasjon (FAL form 1)	RD-0043	§ 2-3-2
Lastedeklarasjon (FAL form 2)	RD-0042	§ 2-3-2
Provianddeklarasjon (FAL form 3)	RD-0041	§ 2-3-2
Besetningsdeklarasjon (FAL form 4)	RD-0044	§ 2-3-2
Besetningsliste (FAL form 5)		§ 8-8-1
Passasjerliste (FAL form 6)		§ 8-8-1

Vi gjør oppmerksom på at tilhengere og lignende som transporteres uten trekkvogn (løstraller) på ferger, følger regelverket for fartøy.

Tolletaten vil på et senere tidspunkt, i lys av den nye EMSWe-forordningen og fremtidige endringer i et nytt SSNN, vurdere hvordan informasjonslevering knyttet til melde- og opplysningsplikten for fartøy skal foregå i fremtiden.

Opplysningskrav luftfartøy

Gjeldende rett

Meldeplikten ved ankomst med luftfartøy er regulert i vareførselsforskriften § 2-3-3 tredje, fjerde, femte og syvende ledd. Fører av luftfartøy som ankommer lufthavn med internasjonal status, plikter etter fjerde ledd å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten snarest mulig. Luftfartøy i fast rute til lufthavn med internasjonal status kan oppfylle meldeplikten ved fast ruteplan, jf. femte ledd. Det er egne regler for luftfartøy som ankommer lufthavn uten internasjonal status.

Opplysningsplikten ved ankomst med luftfartøy følger av vareførselsloven § 2-3 første ledd om at det skal gis opplysninger om transportmiddelet, besetningen og varer som bringes med som last. I motsetning til for fartøy er det ikke gitt nærmere presiseringer i forskrift. I praksis oppfylles opplysningsplikten i dag ved at aktørene sender inn digitale opplysninger om forsendelsene i Tolletatens system for post- og kurersendinger eller ved at Tolletaten har tilgang til flyplassagentenes lagersistemer på de internasjonale lufthavnene.

Med unntak av flight-nummer (rutenummer) leveres det ikke opplysninger om transportmiddel ved transport med luftfartøy i dag. Det leveres heller ikke opplysninger om fører eller besetning.

Tolletatens forslag

I høring 2 skrev vi følgende om krav til opplysninger ved transport med luftfartøy: *«Det legges til grunn at opplysninger om tid, sted og last vil være de samme ved ankomst med luftfartøy som for motorvogn. For opplysninger om selve transportmiddelet vil det bli vurdert hvilket eller hvilke identifikasjonsnummer som skal oppgis».*

Tolletaten foreslår at det skal gjelde samme krav til opplysninger for luftfartøy som for motorvogn når det gjelder tid, sted og last. For å kunne knytte opplysninger om varer til transportmiddelet er det behov for å identifisere det enkelte luftfartøy. For identifisering av transportmiddelet foreslås det å be om enten rutenummer eller luftfartøyets kjennemerke kombinert med rutetid for ankomst av transportmiddelet.

Det ble videre skrevet i høring 2 at det for opplysninger om fører og besetning er behov for ytterligere vurderinger. På bakgrunn av at det er fører som er ansvarlig for oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten uansett transportmåte, foreslås det at det kan kreves opplysninger om

fører for digital oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten. Tolletaten må vite både hvem som sender inn opplysninger og hvem som er ansvarlig for innsendingen.

Opplysningskrav tog

Gjeldende rett

Meldeplikten for fører av tog er regulert i vareførselsforskriften § 2-3-3 annet og femte ledd. Etter bestemmelsen plikter fører av tog «å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten snarest mulig, dersom transportmiddelet bringer varer som skal fremlegges etter vareførselsloven § 2-4», jf. annet ledd. Meldeplikten kan oppfylles ved fast ruteplan eller ved at det gis melding på forhånd, jf. femte ledd.

Opplysningsplikten for tog er regulert på samme måte som for motorvogn i vareførselsforskriften § 2-3-4, se ovenfor om motorvogn.

Tolletatens forslag

I høring 2 skrev vi at «[d]et legges til grunn at opplysninger om tid, sted og last vil være de samme ved ankomst med tog som for motorvogn. For opplysninger om selve transportmiddelet vil det bli vurdert hvilket identifikasjonsnummer som skal oppgis».

Vår vurdering er at det bør gjelde de samme opplysningskravene for tog som for motorvogn når det gjelder varer og tid og sted for ankomst.

For å kunne identifisere det enkelte tog i melde- og opplysningsløsningen foreslås det å be om rutenummer (tognummer) kombinert med rutetid for ankomst av transportmiddelet.

Også for transport med tog skrev vi i høring 2 at vi ville komme tilbake til vurdering av om det skal leveres opplysninger om fører og besetning.

Som beskrevet over er det fører som er ansvarlig for oppfyllelse av melde- og opplysningsplikten uansett transportmåte og hjemmelen for å kreve opplysninger om fører vil gjelde for alle transportmåtene. Tolletaten må vite både hvem som sender inn opplysninger og hvem som er ansvarlig for innsendingen.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Alle næringslivsaktører som skal sende inn opplysninger i melde- og opplysningsløsningen må tilpasse sine systemer til API-ene som Tolletaten tilgjengeliggjør. Dette vil medføre utgifter for den enkelte virksomhet som skal sende inn opplysninger. Krav om at opplysninger fra et gitt tidspunkt må leveres digitalt for å oppfylle melde- og opplysningsplikten ble behandlet i forrige høring og konsekvensene av kravet om digital innsending ble omtalt der. Det som er på høring

nå, er hvilke opplysninger som skal sendes inn. Opplysningene som foreslås er i stor grad de samme opplysningene som kreves i dag. Det er derfor i hovedsak kravet til digitalisering som medfører endringer og kostnader for næringslivet og ikke hvilke opplysninger som skal leveres. Forslaget har derfor ingen ytterligere administrative eller økonomiske konsekvenser

Nærmere om endringer i vareførselsforskriften

Opplysningskravene for transport med luftfartøy, motorvogn og tog foreslås fastsatt i form av en tabell i nytt vedlegg 5 til vareførselsforskriften. Opplysningskrav for transport med fartøy anses på nåværende tidspunkt tilstrekkelig dekket ved eksisterende forskriftsbestemmelser.

I høring 2 ble det foreslått endringer i vareførselsforskriften § 2-3-4, herunder et nytt nr. 3 i bestemmelsen som sier at elektronisk melding om ankomst skal inneholde de opplysningene som er fastsatt i vedlegg 5. Endringer i § 2-3-4 vil bli fastsatt sammen med endringer som følge av denne høringen, slik at alle foreslåtte endringer knyttet til melde- og opplysningsplikten fastsettes samlet.

I høring 2 ble det foreslått opplysningskrav for transport med motorvogn. Fordi vi foreslår like opplysningskrav for alle transportmåter foreslår vi å samle dette i en felles tabell. Vi foreslår å tilpasse begrepsbruken for enkelte av opplysningene slik at det tilpasses behovet for den konkrete transportmåte. Enkelte begreper foreslås derfor endret sammenlignet med det som ble foreslått i høring 2. Det innebærer at et opplysningselement i tabellen kan innebære noe ulike krav til hvilke konkrete opplysninger som skal leveres i melde- og opplysningsløsningen.

Vi har vurdert at det i forskriften ikke er nødvendig å dele opplysningskravene i nivåer da disse i hovedsak har betydning for systemutvikling. I den tekniske beskrivelsen på toll.no er opplysningskravene detaljert beskrevet på de ulike nivåene: transport, hovedforsendelse og forsendelse. (Nivåene tilsvarer nivåinndelingen i EUs datamodell - EU Customs Data Model (EUCDM): Active Border Transport Means, Master Consignment og House Consignment).

Opplysningskravene som fastsettes er en beskrivelse på overordnet nivå og som kan kreve at det leveres mer enn én opplysning for hver kategori for å oppnå formålet med innhenting av opplysningen. For eksempel vil «transportør ifølge fraktavtalen» innebære at man må levere både navn og organisasjonsnummer/EORI-nummer for å kunne identifisere transportøren.

I høring 2 ble det foreslått å bruke begrepet «registreringsnummer» for å kunne identifisere transportmiddelet. Når vi nå foreslår en tabell med felles opplysningskrav for flere transportmåter foreslår vi å bruke et generelt begrep da det som beskrevet over er ulike måter å identifisere et transportmiddel i melde- og opplysningsløsningen. Vi foreslår å erstatte begrepet «registreringsnummer» med «identifikator(er) for transportmiddel». For eksempel vil rutenummer (tognummer) kombinert med rutetid for ankomst være «identifikatorer for transportmiddel» for transport med tog mens for motorvogn er det registreringsnummer som er identifikator i kombinasjon med transportmiddelets nasjonalitet.

Når det gjelder opplysninger om fører foreslår vi å kun bruke begrepet «fører» i tabellen og fjerne «førers kontaktinformasjon». Dette er ikke ment å innebære endringer i det som ble foreslått i høring 2, men gjøres som en forenkling hvor opplysningselementet «fører» kan omfatte navn på fører og eventuelt telefonnummer for de transportmåtene der Tolletaten vurderer at det er nødvendig.

For øvrige beskrivelser av hva som ligger i de enkelte opplysningselementene viser vi til den tekniske beskrivelsen av melde- og opplysningsløsningen på tolletatens sider:

<https://toll.github.io>

Forslag til endring i vareførselsforskriften

I

I forskrift 27. oktober 2022 nr. 1901 om inn- og utførsel av varer (vareførselsforskriften) gjøres følgende endringer:

Nytt vedlegg 5 skal lyde:

Vedlegg 5. Opplysninger ved elektronisk levering av melding om ankomst

<i>Aktører</i>
Fører
Transportør ifølge fraktavtalen
Tollrepresentant
<i>Transport</i>
Identifikator(er) for transportmiddel
Transportmiddelets nasjonalitet
Transportmiddeltype
Transportmåte
Transportutstyr
<i>Tid og sted</i>
Ankomsttidspunkt
Ankomsttollsted
<i>Last</i>
Referanse til fraktbrev
Avsender ifølge fraktavtalen
Mottaker ifølge fraktavtalen
Referanser til deklarasjon/transittering
Referanse til eksportdeklarasjon EU
Grov varebeskrivelse

Antall kolli
Bruttovekt

II

Endringen trer i kraft straks.